

**KOMISIJOS VALSTYBĖS INSTITUCIJŲ,
PAGAL SAVO KOMPETENCIJĄ SPRENDŽIANČIŲ SU RELIGINIŲ, EZOTERINIŲ
AR DVASINIŲ GRUPIŲ VEIKLA SUSIJUSIUS KLAUSIMUS,
VEIKLAI KOORDINUOTI POSĖDŽIO
PROTOKOLAS**

2018-05-21 Nr. 2
Vilnius

Posėdis vyko Teisingumo ministerijos Priesaikų salėje, nuo 10:00 iki 12:00 val.

Dalyvavo:

Komisijos nariai: **Igor Golubajev, Milda Ališauskienė, Petras Navickas, Oksana Plesko, Romanas Senapėdis, Aleksandras Tiaškevičius.** Kворumas yra.

Komisijos sekretorius: **Donatas Glodenis.**

DARBOTVARKĖ:

1. Apsikeitimas informacija apie institucijų reguliavimo srityse kilusias problemas, susijusias su religinių, ezoterinių ir dvasinių grupių veikla, per laikotarpį nuo praėjusio komisijos posėdžio (pristato komisijos nariai).
2. Valstybės pripažinimo suteikimo religinėms bendrijoms kriterijų (Teisingumo ministerijos parengto dokumento) aptarimas.

POSĖDŽIO EIGA

DARBOTVARKĖS APTARIMAS

Posėdį pradėjęs Igor Golubajev pasiteiravo, ar bus pasiūlymų dėl darbotvarkės. Pasiūlymų nebuvo pateikta. Darbotvarkė patvirtinta bendru sutarimu.

1. SVARSTYTA. Apsikeitimas informacija apie institucijų reguliavimo srityse kilusias problemas, susijusias su religinių, ezoterinių ir dvasinių grupių veikla, per laikotarpį nuo praėjusio komisijos posėdžio

Igor Golubajev pasiūlė Komisijos nariams paeiliui pasidalinti informacija apie jų atstovaujamų institucijų reguliavimo srityse kilusias problemas, susijusias su Komisijos kompetencija.

Petras Navickas informavo, kad Katalikiškų mokyklų asociacija kreipėsi į Švietimo ir mokslo ministeriją dėl naujai įvedamo etatinio apmokėjimo tvarkos, ir dėl naujos tvarkos kylančių

klausimų. Švietimo ir mokslo ministerija atsakė, kad sąlygos katalikiškoms mokykloms lieka iš esmės tos pačios.

Kita skausminga problema Švietimo ir mokslo ministerijai yra Šv. Mato mokyklos Kaune likvidavimo klausimas. Kauno miesto savivaldybė priėmė sprendimą nepratęsti nuomos sutarties su katalikiška mokykla dėl patalpų, o mokyklos vadovybei ir vyskupijai kitos siūlytos patalpos dėl įvairių priežasčių netiko. Nuo rugsėjo mėn. dabartinėse Šv. Mato mokyklos patalpose veiks KTU Inžinerijos licėjaus pamokos. Tėvams, norintiems vesti vaikus į kitą (katalikišką) mokyklą, Kaune yra bent trys variantai. *Petras Navickas* pažymėjo, kad iš Švietimo ir mokslo ministerijos pusės buvo padaryta viskas, kad perėjimas būtų sklandus.

Oksana Plesko informavo, kad policija per paskutinius pusantrų metų gavo 26 pranešimus, kurie vienu ar kitu aspektu susiję su religija, sektomis. Dauguma jų yra dėl neapykantos kurstymo, taip pat su žmonėmis, vaikščiojančiais po kaimus ir dalijančiais literatūrą, buvo taip pat nepatenkintų Krišnos sąmonės judėjimo apeigų atlikimu viešose vietose, nors jos buvo atliekamos suderintai ir pagal įstatymus. Buvo keli pranešimai dėl asmenų dingimo, galimai susijusių su asmenų įtraukimu į sektą, tačiau informacija nepasitvirtino. Pranešimai dėl religinės nesantaikos kurstymo dažniausiai buvo susiję su medžiaga internete.

Igor Golubajev pasiteiravo, kiek iš gautų skundų buvo susiję su Jehovos liudytojais.

Oksana Plesko informavo, kad tokių galėjo būti du, tačiau identifikavimas nėra paprastas, nes kai policija atvyksta, tie žmonės, dėl kurių buvo skųstasi, dažniausiai jau būna pasišalinę ir nėra kaip jų ieškoti. Iš pareiškėjo žodžių sprendžiant taip pat sunku įvertinti, kiek tais konkrečiais atvejais būta įkyrumo (žmonėms gali atrodyti labai įkyrus atvejis, kai tikintieji užėina pas juos į kiemą ir siūlo literatūros, tačiau dažniausiai išsiaiškinama, kad paprašius jie pasišalindavo).

Milda Ališauskienė pasiteiravo, ar policija tokiais atvejais bando susisiekti su religinėmis bendruomenėmis, dėl kurių skundžiamasi.

Oksana Plesko atsakė, kad policija tik įvertina, ar yra galimas teisės pažeidimas konkrečiu atveju, ir, jei pagrindo taip manyti nėra, tolimesnių veiksmų nesiima.

Aleksandras Tiaškevičius informavo, kad Savivaldybių asociacija pastaruoju metu nesusidūrė su atvejais, kuriuos reikėtų aptarti komisijoje.

Romanas Senapėdis informavo apie kuruojamas sutarčių su Šventuoju Sostu ir nekilnojamo kultūros paveldo klausimus, ir tose srityse vienintelės problemos yra dėl per mažo finansavimo. Vykdamas mažesnių konfesijų kultūros paveldo tvarkymo darbus siekiama užtikrinti, kad būtų tvarkomi įvairių konfesijų maldos namai, kad nebūtų vienos dominuojančios konfesijos.

Milda Ališauskienė informavo, kad norėtų atkreipti dėmesį į įvykius, susijusius su religinių grupių veikla. Per periodą nuo praėjusio Komisijos posėdžio buvo pristatytas filmas apie Krišnos sąmonės judėjimo atsiradimą, į kurio premjerą kvietimus gavo ir visi Seimo nariai, nors atėjo tik viena. Milda Ališauskienė dalyvavo filmo pristatyme, sakė kalbą. Krišnos sąmonės judėjimas taip pat buvo minimas kalbant apie Lietuvos dalyvavimą Eurovizijos konkurse, nes buvo viešai žinoma, kad Lietuvos atstovė priklauso šiai religinei bendruomenei. Lietuvos žiniasklaidos priemonės šią informaciją pristatė ganėtinai neutraliai. Būta pasvarstymų dėl atstovės santuokos, kuri vyko ir katalikų bažnyčioje, ir Krišnos sąmonės religinėje bendruomenėje. Milda Ališauskienė papasakojo atvejį, kai į ją kreipėsi žmogus, pas kurio giminaitę lankėsi Jehovos

liudytojai (jis buvo sunerimęs dėl tų vizitų), kaip ji susisiekė su Jehovos liudytojų religine bendrija, kuri išsiaiškino, kuris konkrečiai narys lankosi pas intereso giminaitę, ir kaip ta komunikacija padėjo visoms įvykio šalims – bendruomenei, pas žmogų užėjusiam bendruomenės nariui ir pačiam žmogui, – išsiaiškinti situaciją ir sukurti komunikacijos kanalus ateičiai. Valstybės ir bažnyčios santykių srityje paminėtina gegužės 5 d. Seime vykusią konferenciją apie Trakų Dievo Motinos paveikslą karūnavimo 300 metų jubiliejų. Religiniai motyvai taip pat yra svarbūs pastaruoju metu svarstant vadinamosios Stambulo konvencijos priėmimo galimybes. Ruošiantis Popiežiaus atvykimui kai kurie entuziastai ragina padovanoti Popiežiui dovaną – priimti abortus draudžiantį įstatymą.

Igor Golubajev pažymėjo, kad institucijoms, susiduriančioms su gyventojų skundais dėl religinių bendruomenių, iš tiesų būtų naudinga turėti kontaktus tų bendruomenių, dėl kurių skundžiamasi, pavyzdžiui, Jehovos liudytojų, nes gal būtų komunikacija padėtų spręsti bręstančias problemas.

Oksana Plesko pastebėjo, kad dažnai pasitaiko, kad, žmogui pradėjus lankytis religinėje bendruomenėje, artimieji sunerimsta dėl paveldėjimo klausimų.

Milda Ališauskienė pažymėjo, kad su tokiais atvejais jai yra tekę susidurti kalbant apie Jehovos liudytojus ir apie Krišnos sąmonės bendruomenę.

Komisijos nariai aptarė paveldėjimo, testamentų sudarymo aspektus, kiek jie susiję su religinių bendruomenių veikla.

Donatas Glodenis informavo, kad musulmonai sunitai, tradicinė Lietuvoje religinė bendrija, neseniai nesugebėjo susitarti dėl bendros konferencijos organizavimo, ir surengė dvi paralelines konferencijas, kurių kiekviena išrinko savo muftijų ir pasitvirtino savo įstatus. Abi grupės kreipėsi į Teisingumo ministeriją prašydami patvirtinti jų teikiamus Lietuvos musulmonų sunitų dvasinio centro – Muftiato duomenų pakeitimus Juridinių asmenų registre. Iš turimų duomenų galima daryti prielaidą, kad nei vienoje konferencijoje nebuvo kvorumo. Teisingumo ministerija atmetė grupės, kuri išrinko naują Muftijų, prašymą, nes iš pateiktų dokumentų kvorumo nebuvimas buvo akivaizdus, bei paprašė kitos grupės, perrinkusios iki tol buvusį Muftijų, pateikti dokumentus, įrodančius, kad konferencija buvo sušaukta teisėtai ir kad joje buvo kvorumas.

Igor Golubajev pažymėjo, kad musulmonų buvimas ties skilimo riba yra potenciali problema, nors kol kas nei viena iš tų grupių neatstovauja radikalaus islamo.

Petras Navickas pažymėjo, kad Švietimo ir mokslo ministerijai taip pat kyla įvairių klausimų dėl Lietuvoje veikiančios musulmonų mokyklos veiklos.

Donatas Glodenis papasakojo, kad musulmonų skilime vienas iš faktorių gali būti Turkijos valstybės parama Lietuvos musulmonams bei Lietuvos musulmonų santykis su Giuleno judėjimu, kuris Turkijos oficialios valdžios laikomas teroristiniu.

Komisijos nariai trumpai aptarė musulmonų sunitų situaciją.

NUTARTA (bendru sutarimu): priimti žinion komisijos narių pateiktą informaciją.

2. SVARSTYTA. Valstybės pripažinimo suteikimo religinėms bendrijoms kriterijų (Teisingumo ministerijos parengto dokumento) aptarimas

Igor Golubajev pristatė Teisingumo ministerijos parengtą dokumento projektą (projektas pridedamas prie protokolo), kuriame detalizuoti valstybės pripažinimo kriterijai, nurodydamas, kad dokumentas sudarytas remiantis medžiaga ir diskusijos rezultatais prieš du mėnesius vykusiam komisijos posėdyje. Kovo 9 d. posėdyje dalyvavo ne tik komisijos nariai, bet ir mokslininkai. I dokumentą sudėta tai, kas buvo aptariama posėdyje. Teisingumo ministerija norėtų, kad Komisijos nariai pateiktų pastabas dokumentui, kad būtų įsitikinta, yra aišku, kurie reikalavimai yra pagrindiniai, o kurie fakultatyviniai, kad būtų įsitikinta, kad nebuvo praleisti reikšmingi diskusijos momentai, ir kad Komisija pritartų aptartų kriterijų taikymui rengiant išvadas dėl religinių bendrijų valstybės pripažinimo.

Milda Ališauskienė pasiteiravo, kiek svarbus turėtų būti bendrijos dalyvavimo visuomenės gyvenime kriterijus. Ji kėlė klausimą, ar valstybė turėtų visus versti dalyvauti bendrame visuomenės gyvenime, ar – kame yra demokratijos ir laisvės žavesys – turėtų leisti gyventi uždara gyvenimą.

Igor Golubajev išsakė nuomonę, kad šis kriterijus suprantamas kalbant apie valstybės pripažinimą, nors aišku nebūtų pateisinamas, jei būtų kalbama apie įregistravimą/teisės veikti suteikimą.

Donatas Glodenis patikslino, kad bendrijos dalyvavimo visuomenės gyvenime reikalavimas nėra suformuluotas kaip absoliutus kriterijus. Dokumente tik nurodoma, kad bendrijos dalyvavimas visuomenės gyvenime palengvina jos įsitvirtinimą visuomenėje, tai yra, palengvina tapimą Lietuvos kultūrinio, socialinio ir dvasinio palikimo dalimi. Ši dokumento dalis tiesiog nurodo, į ką svarbu atkreipti dėmesį vertinant, ar religinė bendrija atitinka įstatymo nustatytą atramos visuomenėje kriterijų; bendrijos dalyvavimas visuomenės gyvenime yra vienas iš aspektų, iš kurio matyti ta turima atrama, bet tai nėra vienintelis atramos indikatorius.

Milda Ališauskienė atkreipė dėmesį, kad lūkestis, jog tokios religinės bendruomenės, kaip Jehovos liudytojų, dalyvaus visuomenės gyvenime arba bendradarbiaus su kitomis religinėmis bendruomenėmis, yra pasmerktas didele dalimi neišsipildyti, nes tokių religinių bendruomenių teologija riboja jų galimybes.

Igor Golubajev pasiūlė pagalvoti, ar nebūtų galima nurodyti konkretaus minimalaus asmenų skaičiaus vietoje dokumente esančio abstraktaus teiginio, kad „orientacinis [valstybės pripažinimo siekiančios religinės bendrijos narių skaičiaus] minimumas – valstybės pripažinimo prašanti religinė bendrija turėtų būti skaitlingesnė už mažiausią tradicinę religinę bendriją 1995 m. (kai 9 tradicinės religinės bendrijos buvo įstatymu pripažintos)“. Mažiausia religinė tradicinė bendrija tuo metu buvo (ir šiuo metu yra) karaimai.

Donatas Glodenis pažymėjo, kad iš tiesų tikslaus karaimų tikėjimo asmenimis save laikančių asmenų skaičius 1995 m. nėra žinomas, artimiausi patikimi duomenys tai datai yra 2001 m. gyventojų surašymo duomenys, pagal kuriuos karaimų tikėjimą tuo metu išpažino 258 asmenys, o 2011 m. tokių asmenų buvo 310.

Milda Ališauskienė pasiteiravo, kiek narių pagal gyventojų surašymų duomenis turi tos religinės bendrijos, kurios jau yra įgijusios valstybės pripažinimą – adventistai, naujoji apaštalų bažnyčia, baptistai, sekmininkai.

Donatas Glodenis patikslino, kad 2011 m. gyventojų surašymo duomenimis adventistų tikėjimą išpažino 920 asmenų, naujosios apaštalų bažnyčios – 422, sekmininkų – 1852, ir baptistų – 1336. Jungtinei metodistų bažnyčiai, dėl kurios valstybės pripažinimo Teisingumo ministerija Seimui išvadą pateikė 2001 m., tačiau kurios prašymas iki šiol Seime nebuvo svarstytas, turėjo 364 tikinčiuosius 2011 m. gyventojų surašymo duomenimis.

Milda Ališauskienė atkreipė dėmesį į dokumento teiginius dėl religinės bendrijos egzistavimo pasaulyje, ir pažymėjo, kad kai kurios religinės bendruomenės, pvz., Senovės baltų religinė bendrija Romuva, egzistuoja tik Lietuvoje.

Donatas Glodenis pažymėjo, kad egzistavimo pasaulyje laikas pats savaime nepasako daug apie religinės bendrijos atramą visuomenėje, tačiau dažnai faktas, jog religinė bendrija egzistavo pasaulyje ilgą laiką prieš atkeliaudama į Lietuvą, reiškia, kad Lietuvoje ji savo veiklą pradės su trumpesniu pirminio įsitvirtinimo laikotarpiu, ir todėl bus tikėtina, kad praėjus 25 metams ji turės stabilesnę struktūrą, nei religinė bendrija, kuri pradėjo formotis tik prieš tuos 25 metus. Todėl dokumente sakoma, kad „tikėtina, kad tokios religinės bendrijos į Lietuvą atkeliauja jau su išbandyta ir veikiančia institucine struktūra“.

Igor Golubajev atkreipė dėmesį, kad tai nėra absoliuti taisyklė, nes, pvz., egzistuoja daug ir įvairių Islamo atmainų pasaulyje, ir Islamui ateinant į šalį tarptautinės bendruomenės įtaka gali būti ne stabilizuojanti, o atvirkščiai, įvedanti įvairių problemų.

Petras Navickas pasiteiravo, ar Komisijos narių manymu dokumente užtektinai dėmesio skiriama religinės bendrijos veiklos atitikimui įstatymų reikalavimams ir atsakomybei dėl pažeidimų.

Milda Ališauskienė atkreipė dėmesį, kad religinei bendrijai Lietuvoje veikiant 25 metus yra galimybė susidaryti išsamų vaizdą apie jos santykį su teise ir įsitikinti, ar jos veikla nepažeidžia įstatymų ir doros.

Petras Navickas iškėlė klausimą, kaip reikėtų vertinti žiniasklaidos pranešimus ir kiek galima remtis jais vertinant religinės bendrijos santykį su teise.

Igor Golubajev atkreipė dėmesį, kad remtis žiniasklaida yra sudėtinga, pvz., ką reikėtų per ilgą periodą pasirodę trys neigiamieji straipsniai apie religinę bendriją.

Oksana Plesko pažymėjo, kad daug neigiamos informacijos žiniasklaidoje yra ir apie visuomenėje labiausiai įsitvirtinusias religines bendrijas, pvz., apie katalikų bažnyčios pedofilijos skandalus.

Milda Ališauskienė atkreipė dėmesį, kad žiniasklaidos dėmesys konkrečiai religinei bendrijai ne visada proporcingas tos religinės bendrijos veiklai Lietuvoje. Pvz., nors Lietuvoje jau ilgą laiką nieko negirdėti apie prie Vilniaus veikiančią Meditacijos centrą „Ojas“, kuris vadovaujasi Ošo idėjomis, neseniai parodytas Netflix serialas apie šios religinės bendruomenės įsikūrimą ir žlugimą JAV, Oregono valstijoje, lėmė straipsnių apie šią bendruomenę pasirodymą ir Lietuvoje.

Milda Ališauskienė pasiūlė pasvarstyti, ar tikslinga dokumente minėti visuomenės nuomonės apklausų duomenis kaip galimą kriterijų, jei jam objektyviai negalima suteikti esminės reikšmės.

Donatas Glodenis atkreipė dėmesį, kad kriterijai dėl valstybės pripažinimo yra nustatyti Konstitucijoje ir Religinių bendruomenių ir bendrijų įstatyme, – taigi, religinės bendrijos turima

„atrama visuomenėje“ yra vienas iš kriterijų, – o svarstomas dokumentas tik detalizuoja, iš kokių požymių ta atrama visuomenėje būtų nustatoma.

Igor Golubajev išreiškė nuomonę, kad punktą dėl apklausų galima būtų braukti, nes, kad ir kokia maža reikšmė joms suteikiama dokumente, pats paminėjimas gali klaidinti. Jis taip pat pasiūlė nurodyti konkretų minimalų atramą visuomenėje liudijanti bendrijos narių skaičių, kuris nebūtų didesnis, nei šiuo metu valstybės pripažinimą turinčių religinių bendrijų narių skaičius, taigi, 300 asmenų.

Donatas Glodenis priminė, kad karaimų 2011 m. buvo 310 pagal gyventojų surašymo duomenis.

Milda Ališauskienė pažymėjo, kiek religinė bendrija turi išaugti per 25 metus nuo registravimo metu turėtų 15-os narių, kad galėtų pretenduoti į valstybės pripažinimą.

Igor Golubajev pažymėjo, kad iš religinės bendrijos, kuri turi atramą visuomenėje, galima tikėtis augimo: jei jos idėjos žmonėms atrodys priimtinos, jie jas perims.

NUTARTA (bendru sutarimu):

1. Pasiūlyti Teisingumo ministerijai pakeisti dokumentą „Valstybės pripažinimo suteikimo religinėms bendrijoms kriterijai“ išbraukiant iš Atramos visuomenėje įvertinimo kriterijų sąrašo dalį „Bendrijos vertinimas visuomenės nuomonės apklausose“ bei dalies „Religinės bendrijos narių skaičius bei jo kitimo tendencijos“ paskutiniame sakinyje dalį „*Orientacinis minimumas - valstybės pripažinimo prašanti religinė bendrija turėtų būti skaitlingesnė už mažiausią tradicinę religinę bendriją 1995 m. (kai 9 tradicinės religinės bendrijos buvo įstatymu pripažintos)*“ suformuluojant taip: „*Orientacinis minimumas – 300 narių*“.
2. Pasiūlyti Teisingumo ministerijai vadovautis pakoreguotu dokumentu „Valstybės pripažinimo suteikimo religinėms bendrijoms kriterijai“ vertinant religinių bendrijų, siekiančių gauti valstybės pripažintos religinės bendrijos statusą, atitiktį Konstitucijos 43 straipsnio ir Religinių bendruomenių ir bendrijų įstatymo 6 straipsnio reikalavimams.

Komisijos pirmininkas

Igor Golubajev

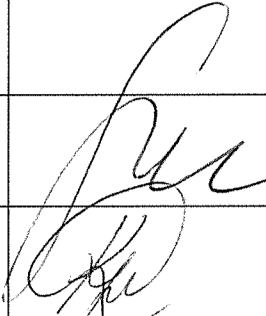
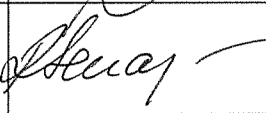

Komisijos sekretorius

Donatas Glodenis

**KOMISIJOS VALSTYBĖS INSTITUCIJŲ,
PAGAL SAVO KOMPETENCIJĄ SPRENDŽIANČIŲ SU RELIGINIŲ, EZOTERINIŲ
AR DVASINIŲ GRUPIŲ VEIKLA SUSIJUSIUS KLAUSIMUS,
VEIKLAI KOORDINUOTI POSĖDŽIO
DALYVIŲ SĄRAŠAS**

2018-05-21, 10:00
TM Priesaikų salė (I aukštas)
Vilnius

Vardas, pavardė	Institucija	Parašas
Igor Golubajev	Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija	
Milda Ališauskienė	Vytauto Didžiojo universiteto Sociologijos katedra	
Eigilė Čygaitė	Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerija	
Steponas Kulbauskas	Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija	
Petras Navickas	Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija	
Oksana Plesko	Policijos departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos	
Romanas Senapėdis	Lietuvos Respublikos kultūros ministerija	
Sergejus Stulginskis	Lietuvos Respublikos generalinė prokuratūra	
Leonard Talmont	Lietuvos Respublikos Seimo Žmogaus teisių komitetas	
Aleksandras Tiaškevičius	Lietuvos savivaldybių asociacija	

Valstybės pripažinimo suteikimo religinėms bendrijoms kriterijai

I. Teisės aktai apie religinių bendrijų pripažinimą

Lietuvos Respublikos Konstitucijos 43 straipsnio 1 dalis skelbia:

Valstybė pripažįsta tradicines Lietuvoje bažnyčias bei religines organizacijas, o kitas bažnyčias ir religines organizacijas – jeigu jos turi atramą visuomenėje ir jų mokymas bei apeigos neprieštarauja įstatymui ir dorai.

Lietuvos Respublikos religinių bendruomenių ir bendrijų įstatymo 6 straipsnis „Kitų religinių bendrijų pripažinimas“ nustato:

- [1] Kitos (netradicinės) religinės bendrijos gali būti valstybės pripažintos kaip Lietuvos istorinio, dvasinio ir socialinio palikimo dalis, jeigu jos palaikomos visuomenės ir jų mokymas bei apeigos neprieštarauja įstatymams ir dorai. Valstybės pripažinimas reiškia, kad valstybė palaiko religinių bendrijų dvasinį, kultūrinį ir socialinį palikimą.
- [2] Valstybės pripažinimą suteikia Lietuvos Respublikos Seimas. Religinės bendrijos gali kreiptis dėl valstybės pripažinimo praėjus ne mažiau kaip 25 metams nuo pirminio jų įregistravimo Lietuvoje. Jeigu prašymas nepatenkinamas, pakartotinai galima dėl to kreiptis praėjus 10 metų nuo prašymo nepatenkinimo dienos.
- [3] Pripažinimo klausimą Seimas sprendžia gavęs Teisingumo ministerijos išvadą.
- [4] Šio straipsnio antrojoje dalyje nurodytas pirminis įregistravimas yra įvykęs, jei religinė bendrija teisėtai veikė (buvo įregistruota) Lietuvoje po 1918 m. vasario 16 dienos.

Lietuvos Respublikos teisės aktai taip pat suteikia tam tikras teises religinėms bendruomenėms, įgijusioms valstybės pripažinimą. Šis teisinis reguliavimas taip pat nurodo dalį valstybės pripažinimo turinio:

- *prieigos prie valstybinės švietimo sistemos ir valstybinės žiniasklaidos teisės*: teisė atlikti religines apeigas tikinčiųjų mokinių ar jų tėvų prašymu valstybės ir savivaldybių mokyklose (Religinių bendruomenių ir bendrijų įstatymo 9 straipsnis), teisė dėstyti tikybą valstybės ir savivaldybių mokyklose (Religinių bendruomenių ir bendrijų įstatymo 9 straipsnis); nacionalinis radijas ir televizija suteikia laiką transliuoti religines apeigas (Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos įstatymo 5 straipsnio 7 dalis);
- *teisės, suteikiančias tam tikras viešosios valdžios funkcijas*: bažnytinės santuokos valstybinis pripažinimas (Civilinio kodekso 3.24 straipsnis);
- *lengvatas*: žemės mokesčio lengvata (Žemės mokesčio įstatymo 8 straipsnio 2 dalies 10 punktas); dvasininkai valstybės lėšomis draudžiami socialiniu draudimu (Valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymo 2 straipsnio 1 dalies 11 punktas);
- *kitaip veiklą palengvinančias nuostatas*: galimybė tarpininkauti į šalį atvykstant užsienio valstybių piliečiams, kurie nėra dvasininkai (Įstatymo dėl užsieniečių teisinės padėties 45 straipsnio 1 dalies 6 punktas);

II. Bendrieji religinės bendrijos atitikimo įstatymo reikalavimams vertinimo aspektai

Pagal Religinių bendruomenių ir bendrijų įstatymo 6 straipsnį, religinės bendrijos yra valstybės pripažįstamos Lietuvos istorinio, dvasinio ir socialinio palikimo dalimi. Valstybės pripažinimas reiškia, kad „valstybė palaiko religinių bendrijų dvasinį, kultūrinį ir socialinį palikimą“. Taigi, valstybės pripažinimo suteikimas yra susijęs su religinių bendrijų kultūriniu, socialiniu ir dvasiniu gyvenimu Lietuvoje (indėliu į Lietuvos, iš kurio formuojasi palikimas).

Aptariant religinių bendrijų indėlį (palikimą) nebūtina vertinti šio indėlio pobūdžio ir jo laipsniuoti. Indėliu laikytini visi religinių bendrijų socialinės, kultūrinės, dvasinės veiklos aspektai, kurie nebūtinai turi būti plačiai žinomi, įgiję platesnės visuomenės pripažinimą (antraip negalėtume konstatuoti ir kai kurių istoriškai uždariau gyvenusių tradicinių religinių bendrijų palikimo). Tačiau manytina, kad pripažinimo siekiančios religinės bendrijos veikla neturi apsiriboti vien dvasiniais veiklos aspektais, kad jos veiklos socialiniai ir kultūriniai aspektai taip pat turi būti tęstiniai ir matomi.

Daugelis teisių, kurias suteikia valstybės pripažinimas (neskaitant tik tikybos dėstymo ir prieigos prie valstybinės žiniasklaidos) nėra paramos religinės bendrijos religiniam, kultūriniam ir socialiniam palikimui išraiška. Sistemiskai aiškinant aukščiau nurodytų teisės aktų nuostatas darytina išvada, kad valstybės pripažinimą gaunanti religinė bendrija turi turėti gebėjimą šias teises įgyvendinti, pavyzdžiui, turi turėti vieningą religinį mokymą, kurio pagrindu įmanoma rengti tikybos mokymo programą, taip pat – turėti tvirtą institucinę struktūrą, kuri užtikrintų bendrijos gebėjimą įgyvendinti viešosios valdžios funkcijas bažnytinės santuokos sudarymo srityje. Į šiuos aspektus atsižvelgtina interpretuojant įstatymo nustatytus kriterijus pripažinimui suteikti.

Vidinė bendrijos veikla

Turėtų būti matoma bendrijos veikla, apimanti ne tik dvasinį/religinį veiklos aspektą, įtraukianti bendrijos įvairių kartų narius į prasmingą veiklą. Reguliariai vykstantys religiniai susibūrimai (apeigos, pamokslai), veikiantys kūrybiniai kolektyvai, socialinės nariams skirtos iniciatyvos, vasaros stovyklos vaikams ir kt. sudaro tokią vidinę religinės bendrijos veiklą.

Bendrijos dalyvavimas visuomenės gyvenime (inkultūracija)

Bendrijos neužsisklendimas, dalyvavimas visuomenės gyvenime palengvina jos įsitvirtinimą visuomenėje, tapimą Lietuvos kultūros, dvasinio, socialinio palikimo dalimi. Svarbu atkreipti dėmesį į jungimosi prie kitų visuomenės jėgų inicijuotų projektų, bendrą veiklą su nevyriausybinėmis organizacijomis, kitomis religinėmis bendruomenėmis.

Labdaringa ir socialinė veikla

Pozityviai vertintina religinės bendrijos veikla, kuria teikiama pagalba pažeidžiamiems asmenims ir visuomenės grupėms, prisidėjimas prie labdarinių kitų organizacijų/religinių bendruomenių iniciatyvų, pagalba Lietuvos švietimo, sveikatos apsaugos ir kitoms institucijoms, bendradarbiavimas su jomis.

III. Atramos visuomenėje kriterijai

Konstitucijos 43 straipsnis nustato, kad valstybė pripažįsta kitas bažnyčias ir religines organizacijas, jeigu jos turi atramą visuomenėje. Vertinant religinės bendrijos atramą visuomenėje svarbu atsižvelgti į religinės bendrijos veiklos laiką ir narių skaičių bei jo kitimo tendencijas, bendrijos institucinės struktūros stabilumą ir gebėjimą užtikrinti veiklos tęstinumą.

Religinės bendrijos narių skaičius bei jo kitimo tendencijos

Religinės bendrijos narių skaičius turi būti užtektinai didelis, kad bendrija būtų matoma kaip atskiras visuomenės darinys. Atsižvelgti galima ir į narių skaičiaus kitimo tendencijas vertinant, ar nėra pagrindo manyti, kad religinė bendrija yra laikinas reiškinys. Orientacinis minimumas - valstybės pripažinimo prašanti religinė bendrija turėtų būti skaitlingesnė už mažiausią tradicinę religinę bendriją 1995 m. (kai 9 tradicinės religinės bendrijos buvo įstatymu pripažintos).

Egzistavimo laikas Lietuvoje

Egzistavimo Lietuvoje minimalus laikotarpis – įstatymo nustatyti 25 metai. Ilgesnė veikla reiškia didesnį religinės bendrijos stabilumą, ji suteikia daugiau galimybių įsitvirtinti ir įsišaknyti visuomenėje. Veikla sovietiniu laikotarpiu (įskaitant ir pagrindinę veiklą) laikytina požymiu, liudijančiu religinės bendrijos atsparumą ir gebėjimą išlikti esant nepalankioms religijos raidai sąlygoms. Minimalus egzistavimo laikas skaičiuojamas nuo pirmosios religinei bendrijai priklausančios bendruomenės įregistravimo.

Egzistavimo laikas pasaulyje

Esant tampriems ryšiams tarp pasaulinės religinės bendrijos ir vietinės religinės bendruomenės bei apibrėžtai religinei doktrinai, ilgas pasaulinės religinės bendrijos egzistavimo laikas turėtų reikšti ir didesnį Lietuvoje pradėjusios veikti religinės bendrijos stabilumą. Tikėtina, kad tokios religinės bendrijos į Lietuvą atkeliauja jau su išbandyta ir veikiančia institucine struktūra (toliau žr. „Institucinė struktūra“).

Kita vertus, egzistavimo laikas pasaulyje nėra pakaitalas egzistavimo laikui Lietuvoje, nes tai, kad religinė bendrija egzistuoja pasaulyje ilgai, neužtikrina, kad veikianti keletą metų tos religinės bendrijos atšaka įsitvirtins ir taps Lietuvos kultūrinio, socialinio ir dvasinio palikimo dalimi.

Institucinė struktūra

Bendrija turi būti susiformavusi kaip institucija. Ji negali būti charizmatinėje formavimosi fazėje, bendrijos vidaus tvarka turi būti nusistovėjusi ir aiški, pageidautina – egzistuojanti ne tik kaip žodinė tradicija, bet išdėstyta vidaus teisės dokumentuose. Religinės bendrijos mokymas turi būti stabilus ir nekintantis bent keletą dešimtmečių. Bendrijos vadovybė turi būti pavaldi bendrijos vidaus tvarkai, o ne aukščiau jos. Religinės bendrijos institucionalizavimasis yra tiesiogiai susijęs su jos gebėjimu tęsti savo veiklą nepaisant konkretų religinį judėjimą pradėjusių asmenybių pasikeitimo ar kitų aplinkybių. Kadangi valstybės pripažinimas reikštų, kad religinė bendrija įgauna tam tikras viešosios valdžios galias, turinčias įtakos jos narių teisėms (teisę sudaryti santuokas, kurios įtraukiamos į valstybinį registrą), tad religinės bendrijos struktūra turi būti užtektina tinkamam tokių funkcijų atlikimui užtikrinti.

Bendrijos vertinimas visuomenės nuomonės apklausose

Santykinai teigiamas bendrijos vertinimas visuomenės nuomonės apklausose gali būti laikomas papildomu atramos visuomenėje indikatoriumi, bet ne vienu iš pagrindinių rodiklių.

Mokymo ir apeigų neprieštaravimo įstatymui ir dorai kriterijai

Mokymas neturi prieštarauti įstatymui

Religinės bendrijos mokymas neturi prieštarauti imperatyvioms įstatymų nuostatoms, neturi skatinti įstatymų ir viešosios tvarkos pažeidimų. Jei religinės bendrijos, veikiančios pasaulio mastu, mokymas tam tikrais aspektais neatitinka įstatymų (pvz., Islamas leidžia daugpatystę, kurios neleidžia Lietuvos įstatymai), religinė bendrija turi turėti aiškią poziciją dėl religinio mokymo taikymo Lietuvoje.

Religinės bendruomenės mokymas ir apeigos turi nesikirsti su Konstitucijos saugomomis pagrindinėmis vertybėmis: teisei į gyvybę, laisvei, asmens neliečiamumui ir orumui, teise į privataus gyvenimo gerbimą ir kt. Religinės bendrijos mokymas neturėtų skatinti Konstitucijos ar įstatymų nevykdymo. Religinės

bendruomenės dažnai propaguoja asketizmą, reiškiantį, be kita ko, ir tai, kad asmenys, vardan religinių tikslų, tam tikromis savo teisėmis naudojasi mažiau, nei aplinkinės visuomenės nariai (pvz., jungiantis į vienuolines organizacijas). Tokiais atvejais asmens sprendimas turi būti priimamas savarankiškai, be prievartos iš religinės bendrijos pusės.

Apeigų atlikimas neturi pažeisti viešosios tvarkos

Iš religinės bendrijos veiklos istorijos Lietuvoje turi būti matyti, kad ji neskatina pažeisti viešosios tvarkos, neturi būti tendencijų, leidžiančių manyti, kad religinės bendrijos veikla periodiškai susilaukia teisėsaugos dėmesio, kad jos nariai – labiau nei aplinkinės visuomenės nariai – linkę pažeisti teisės normas.

Mokymas ir apeigos neturi prieštarauti dorai

Manytina, kad konstitucinė doros sąvoka apima ne tik pagrindines Konstitucijos ginamas vertybes, tiek ir visuomenės moralę. Taigi, religinės bendrijos propaguojamos vertybės neturėtų reikšmingai kirstis su visuotinai priimtomis moralės normomis.